

Ignacy Dec

"La filosofia del diritto di Giovanni Paulo II", Zenon Grocholewski, Roma 2003 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 11/2, 205-206

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Izraela, nauczanie Jezusa Chrystusa, a także wyznania wiary i kerygmat pierwotnego Kościoła. W spotkaniu z myślą hellenistyczną i pojęciowym ujmowaniem istoty rzeczy narracja straciła na znaczeniu. Dopiero od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku w różnych obszarach kultury poszukuje się, tym razem naukowego, uzasadnienia funkcji narracji w kształtowaniu tożsamości indywidualnej i społecznej. W tym nurcie znalazła się również teologia narratywna (J.B. Metz, D. Sölle, E. Schillebeeckx i in.), związana z protestem wobec teologii przesadnie spekulatywnej i elitarnej, która – zdaniem wielu – oddaliła się od niepokoїв i egzystencjalnych doświadczeń człowieka. Autor zaproponował przywrócenie należnego miejsca narracji w refleksji Kościoła oraz podjął próbę przybliżenia narracyjnego charakteru tożsamości człowieka (P. Ricoeur).

Badania interdyscyplinarne są niezwykle twórcze dla wszystkich stron dialogu, stwierdził w podsumowaniu dwudniowych obrad ks. prof. M. Rusecki. Skoro jednak przedmiot zainteresowań jest zbliżony, choć inaczej artykułowany, to należy w szerszym zakresie korzystać ze zdobyczy nauk w taki sposób, aby każda dyscyplina była wintegrowana w inne, a nie wydzielona z nich. Uniknęlibyśmy wtedy fałszywych pojęć o Kościele, religijności, o tożsamości człowieka. Stąd ciągle aktualny postulat zaangażowanego dążenia do prawdy oraz umiejętnego jej syntetyzowania i rozróżniania, aby dać się jej zauroczyć.

Elżbieta Dołganiszewska

Card. Zenon Grocholewski, *La filosofia del diritto di Giovanni Paolo II*, Editrice FALMA EDIUM, Roma 2003, ss. 63

Autor książki nie wymaga dokładnej prezentacji, gdyż jest dziś znany w całym Kościele katolickim. Nie zaszkodzi jednak przypomnieć, że całe jego życie kapłańskie, biskupie i kardynalskie związane jest z Rzymem. Tu przybył już wkrótce po święceniach kapłańskich i w roku 1973 uzyskał doktorat prawa kanonicznego na Uniwersytecie Gregoriańskim. Przez wiele lat pracował w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej, kolejno jako: notariusz, kanclerz, sekretarz i prefekt. W latach 1980-1984 wykładał na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim. Był członkiem komisji, która z Ojcem Św. Janem Pawłem II studiowała projekt kodeksu prawa kanonicznego oraz projekt reformy Kurii Rzymskiej. Wygłaszał i wygłasza liczne referaty na kongresach międzynarodowych i w centrach naukowych różnych krajów świata. Dnia 6 stycznia 1983 r. przyjął sakrę biskupią w Rzymie z rąk Jana Pawła II, zaś 16 grudnia 1991 r. został podniesiony do godności arcybiskupa. W dniu 15 listopada 1999 Jan Paweł II mianował go prefektem Kongregacji Wychowania Katolickiego (Congregazione per l'Educazione Cattolica), a 21 lutego 2001 r. podniósł go do godności kardynalskiej.

Sygnalizowana publikacja jest włoską wersją książki autora pt.: *Filozofia prawa w nauczaniu Jana Pawła II* (Poznań 1996, ss. 40). Ukazały się także jej tłumaczenia na język słowacki, hiszpański, portugalski i węgierski. Zawartość publikacji pochodzi z wykładu wygłoszonego w języku francuskim podczas międzynarodowego spotkania, zorganizowanego przez Instytut Europejski Relacji Kościół – Państwo na temat: *Jan Paweł II i społeczność polityczna* (Paryż, 30 XI-IXII 1990). Niniejsze wydanie poprzedzone jest przedmową dr. Luigi Cirillo, zawierającą syntezę prezentowanej pozycji.

Na całą zawartość publikacji składają się trzy krótkie części. W pierwszej ks. kard. Grocholewski prezentuje filozofię prawa według kard. Karola Wojtyły. Znajdujemy tu dwa główne odcinki tematyczne: „człowiek – jako podmiot osobowy” i „osoba a wspólnota”. W pierwszej części autor uwydatnia takie problemy, jak: podmiotowość osoby ludzkiej, wolność, autodeterminacja, prawda o dobru, świadomość, autorealizacja, transcendencja osoby w czynie, integracja osoby w czynie. W drugiej części jest mowa o partycypacji osobowej, o wymiarze personalnym, społecznym i prawnym człowieka, o miłości, alienacji, indywidualizmie i totalitaryzmie, solidarności i opozycji. Lektura tekstu pozwala zauważyć, że autor prezentuje tu wizję osoby kard. Karola Wojtyły na podstawie jego dzieła: *Osoba i czyn* (Kraków 1969) oraz artykuł: *Osoba: podmiot i wspólnota* („Roczniki Filozoficzne” 24 (1976) z. 2, s. 5-39).

W drugiej części publikacji znajdujemy filozofię prawa w ujęciu papieża Jana Pawła II. Autor omawia tu następujące zagadnienia: integralny wymiar godności osoby, prawa człowieka, jego wolność w relacji do prawdy o dobru, praca, prawdziwy postęp, solidarność i dialog, miłość.

Trzecią część publikacji stanowią wnioski końcowe. Autor podsumowuje tu przeprowadzone rozważania i stawia tezę o niewystarczalności filozofii prawa, która musi być dopełniona teologią prawa.

Książka ks. kard. Grocholewskiego jest szczególnie ważna dla prawników. Ukazuje bowiem osobę ludzką jako podmiot, który posiada swoje prawa, ale i zobowiązania. Prawo jest rozpoznawane, a niekiedy i tworzone przez człowieka. Jego celem jest dobro wspólne poszczególnych ludzi i całej społeczności. Swoje ugruntowanie znajduje w naturze ludzkiej, w osobowym wymiarze człowieka.

ks. Ignacy Dec

Christoph Dohmen, *Die Bibel und ihre Auslegung*, C.H. Beck Verlag, München 1998, ss. 112

Bezpośrednio lub nie, chcąc czy nie chcąc, niemal każdego dnia spotykamy się z Biblią. Nie tylko w dziedzictwie kultury świata zachodniego, nie tylko w dziełach sztuki, literatury czy muzyki, ale także, a może przede wszystkim w życiu prywatnym. Wielu dziś cytuje słowa: „nic nowego pod słońcem”, nie zdając sobie sprawy, że to biblijny Kohelet (Koh 1,9). Scenarzysta tak kasowych filmów, jak: *Taniec wampirów* czy *Imię róży*, Gerard Bracher, wyznał w jednym z wywiadów, że inspiracje do swych scenariuszy czerpał z lektury Starego Testamentu. Poza tym istnieje tak wiele motywów i tematów biblijnych, do których nawiązują współcześni artyści, pisarze i kompozytorzy, że trudno przecenić wpływ Pisma Św. na współczesną kulturę. Mimo tego „wrycia się” Biblii w kulturę zachodnią trudno jest dziś mówić o „chrześcijańskim” Zachodzie. Problem ten jest zbyt szeroki na łamy obecnego opracowania, wskazać trzeba jednak, że nawet i dziś spotkać można ludzi, którzy kończą argumentację: „przecież jest tak napisane w Piśmie Św.”. Występują tu dwa momenty ludzkiego doświadczenia: imperatywny (tak mówi Pismo Św.), jak i element speratywny (mam nadzieję, że Biblia udzieli mi odpowiedzi). Niezależnie od tego, czy podziela się taki punkt widzenia, czy nie, nie sposób nie zauważyć, że Pismo Św. nadal